

Kazimierz Wenta

‘E-learning for Societal Needs. Scientific’, ed. Eugenia Smyrnova-Trybulska, Katowice – Cieszyn 2012 : [recenzja]

Edukacja Humanistyczna nr 2 (27), 195-199

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

EDUKACJA HUMANISTYCZNA nr 2 (27), 2012
Szczecin 2012

E-learning for Societal Needs

Scientific Ed. Eugenia Smyrnova-Trybulska

Copyright by University of Silesia in Katowice, Poland

Katowice – Cieszyn 2012, ss. 558

Praca zbiorowa napisana w języku angielskim, pod redakcją naukową Eugonii Smyrnovej-Trybulskiej, zatytułowana *E-learning for Societal Needs* (w języku polskim *E-learning dla potrzeb społecznych*), może budzić zainteresowanie poznawcze i aplikacyjne, ponieważ bierze ona aktywny udział w promocji nauki i dydaktyki polskiej oraz innych krajów, m.in. austriackiej, czeskiej, rosyjskiej, słowackiej i ukraińskiej. Wynika to m.in. stąd, że sam anglojęzyczny zwrot „e-learning”, zwłaszcza na początku XXI wieku, wyraźnie się zadomowił zarówno w międzynarodowych opracowaniach naukowo-dydaktycznych, jak i w praktyce edukacyjnej.

Problematyka naukowo-badawcza i naukowo-dydaktyczna podjęta w recenzowanej pracy zbiorowej dotyczy także spraw społecznych, o czym świadczy występowanie w tytule tzw. drugiego merytorycznego członu „...for Societal Needs” (pol. ...dla potrzeb społecznych), który stanowi cenną próbę opisywania i rozwiązywania ich w e-learningu prawie we wszystkich artykułach. Można to zwłaszcza zauważyć na kanwie analizowanych tekstów, które na ogół występują jako logicznie uporządkowane wątki merytoryczne, często opatrzone danymi liczbowymi. Istotą jednak dociekań nad potrzebami społecznymi „realizowanymi” ze strony e-learningu jest także odpowiedź na pytanie o prognozy edukacji na odległość, m.in. w relacji do sytuacji na rynku pracy.

We wprowadzeniu (Introduction) E. Smyrnova-Trubulska przedstawia obszerną listę problemów, nawiązując do dorobku uczelni zagranicznych i krajowych, które zajmują się e-learningiem oraz przyczyniły się do wszczęcia prac na rzecz opublikowania niniejszej anglojęzycznej monografii.

W rozdziale I, pt. *E-learning dla potrzeb społecznych. Psychologiczne, etyczne, kulturowe i prawne aspekty kształcenia na odległość* (E-learning for Societal Needs. Psychological, Ethical, Cultural and Legal Aspects of Distance Learning) Piet Kommers (Holandia) pisze o mediach socjalnych (social media), trafnie analizując aktualne źródła dotyczące integracji społecznej. Franz Feiner (Austria) w temacie *Wizje społeczeństwa integracyjnego z punktu widzenia rodziców, nauczycieli i młodzieży oraz roli ICT* (The Vision of an Inclusive Society in the View of Parents, Teachers and Young People and the Role of ICT) zwraca uwagę na partnerstwo między nauczycielami i młodzieżą, ilustrując je w postaci zbioru danych liczbowych i licznych diagramów oraz modelu uwarunkowań dotyczących tolerancji, nawiązując także do wątków światopoglądowo-religijnych. Z kolei

Piotr Skubała (Polska), zajmuje się problematyką *e-learningu jako nowoczesnej metody modelowania świadomości ekologicznej w erze postindustrialnej: plusy i minusy* (E-learning as a Modern Method of Modeling Environmental Consciousness in Postindustrial Era: the Pros and Cons). Rozwiązuje je w konwencji humanizmu, efektywności oraz filozoficznych aspektów e-learningu. Cenna jest zwłaszcza bogata i aktualna literatura przedmiotowa oraz awizowany minifilm z autorskiego wykładu, jak również unikalna lista zagadnień, wokół których koncentruje się tematyka wykładów z filozofii i etycznych aspektów modelowania świadomości przy pomocy e-learningu. Milena Janáková (Czechy) opracowała zagadnienia z zakresu *technologii informacyjnej w systemie edukacyjnym jako realizowanych działań studyjnych przydatnych dla potrzeb społeczeństwa* (Information Technology in Education Systems: are Implemented Study Activities Useful for Societal Needs). W dalszej części tego rozdziału artykuł Miroslava Hrubý (Czechy) zajmuje się *etycznymi aspektami aktualnego kształcenia na odległość* (Ethical Aspects of the Current Distance Learning), w którym nakłania czytelnika do przemyśleń nad sprawami nauki o moralności w aspekcie uprawianej edukacji na odległość. Michał Jasiński (Polska) w pracy pt. *Zasady konstruowania narzędzi e-learningowych, które rozwijają samodzielność w krytycznym i innowacyjnym myśleniu* (Rules for Constructing E-learning Tools which Foster Independent, Critical and Innovative Thinking) ukazuje możliwości innowacyjne oraz stosowanie metod heurystycznych w trakcie aplikacji intencjonalnie dobranych narzędzi e-learningowych. Natomiast Martin Malčík i Rostislav Miarka (Czechy) ukazują sprawy *specjalistycznego przetwarzania ontologii dla sieci informatycznej jako domeny dla semantyki danych informatycznych* (Expert Processing of Domain Ontologies for Semantic Web). Agnieszka Gadomska i Jarosław Krajka (Polska) piszą o *rozwijaniu kompetencji społecznych i obywatelskich jako aspektów interkulturalnej komunikacji przy zastosowaniu e-learningu dla gimnazjalistów* (Developing Social and Civic Competences as Aspects of Intercultural Communicative Competence – a Case of Use of E-learning for Middle School Students).

W rozdziale II znajduje się zbiór artykułów ukierunkowanych na *teoretyczne i metodologiczne motywacje w kształceniu na odległość* (Theoretical and Methodical Motivation in E-learning). Anna Sajdak (Polska) prezentuje temat *Strategie edukacyjne dla motywacji uczących się w e-learningu* (Educational Strategies to Enhance Learners' Motivation in E-learning). Peter Suchánek (Czechy) w pracy pt. *Znaczenie planowania nauczania w informatyce oraz jego wsparcie przez e-learning* (The Importance of Teaching Programming in Informatics Fields and Its Support of E-Learning) analizuje wybraną literaturę, m.in. własną oraz aktualne publikacje naukowe, skupiając się przede wszystkim na zagadnieniach planowania w edukacji informatycznej, wykorzystującej także e-learning. Z kolei Natalia Morze (Ukraina) rozważa nad dość alegorycznym tematem, który nosi w sobie nierzadko przeciwstawne pedagogiczne atrybuty. Dlatego już sam temat: *Pedagogiczne aspekty odniesienia do komputerowej chmury* (Pedagogical Aspects of Using Cloud Computing) budzi zainteresowanie usługami ze strony Internetu, edukacyjną wydajnością, monitoringiem, technologią elektronicznego pisanie, itd. Co prawda termin *cloud computing* ma wiele formacji przejść, chociaż w treści na ogół chodzi o przetwarzanie danych w tzw. chmurze informacyjnej, np. w kategoriach HD, jako

najwyższej jakości. Katarzyna Dyja, Zygmunt Kucharczyk, Dorota Morawska-Walasek, Krzysztof Szewczyk i Tomasz A. Walasek (Polska) w opracowaniu pt. *Zastosowanie wysokiej jakości narzędzi informatycznych na kursach e-learningowych* (Application of Quality Tools in E-learning Courses) zajmują się szkolnictwem wyższym w sferze aplikacji e-learningu do procesu edukacyjnego, w którym uczestniczą nauczyciele akademicy i studenci. Iryna Sekret (Ukraina) zatytułowała swój artykuł *Empiryczne badania wpływu e-learningu na epistemologiczną wiarę studentów* (Empirical Study of the E-learning's Impact upon the Students' Epistemological Beliefs), a zajmuje się w nim problematyką dotyczącą spraw związanych z epistemologiczną wiarą studentów, m.in. na gruncie definicyjnym, metodologicznym i empiryczno-badawczym. Z kolei Anna Ren-Kurc, Wojciech Kowalewski, Magdalena Roszak i Barbara Kołodziejczak (Polska) piszą nt. *Budowanie cyfrowej zawartości dla e-learningu i kompetencji w zakresie ICT* (Building Digital Content for E-learning Information and Communication Technologies [ICT] Competence). Cenne są zwłaszcza w tym opracowaniu analizowane dane dotyczące wyników badań pozyskanych wśród 135 nauczycieli i 30 nauczycieli akademickich, których stwierdzenia poddane zostały statystycznej analizie. Jarmila Zacharová i Lukáš Bomba (Słowacja) zamykają rozdział II artykułem pt. *Zalety i wady e-learningu w uniwersyteckiej edukacji* (Advantages and Disadvantages of E-learning in University Education). Znajdują się w nim interesujące merytoryczne wątki dotyczące m.in. kształcenia się na odległość w Republice Słowackiej, w kontekście walorów i niedostatków w e-learningu, zwraca się także uwagę na czynniki ekonomiczne, m.in. w porównaniu do sytuacji w innych krajach.

Rozdział III, pt. *Praktyczne aspekty kształcenia na odległość. Uczenie się na odległość i uczenie się przez całe życie* (Practical Aspects of Distance Learning. Distance Learning and Lifelong Learning), rozpoczyna Eugeniusz Cieślak (Polska) pracą nt. *Uczenie się na odległość w profesjonalnej militarnej edukacji polskich oficerów sił powietrznych. Obserwacja lekcji i postanowienie w sprawie zadań przyszłościowych* (Distance Learning in Professional Military Education of the Polish Air Force Officers. Lessons Observed and Challenges Ahead). Małgorzata Latoch-Zielińska, Iwona Morawska i Jarosław Krajka (Polska) piszą nt. *Wdrażanie e-learningu dla rozwoju nauczycieli. Program studiów uniwersyteckich* (The Implementation of E-learning in Teacher Development. A Case Study of www.pwh.umcs.pl). Marlena Plebańska (Polska) w temacie *Rozwój kompetencji kluczowych młodzieży w liceach – doświadczenia zdobyte w ciągu dwóch lat „e-Akademii Przyszłości” – realizacja projektu* (Development of Adolescents' Key Competencies at High School – Experience Gained During the Two Years of E-academy of the Future Project Implementation), we względnie obszernym materiale empirycznym, powołując się przede wszystkim na polskie źródła, wskazuje m.in. na popularność, przydatność, dostępność i inne walory e-Akademii Przyszłości. Eugenia Smyrnova-Trybulska, Sebastian Stach i Dawid Staniek (Polska) w artykule pt. *Niektóre teoretyczne i praktyczne aspekty edukacyjnego portalu jako konstrukcji opartej na systemie CSM* (Some Theoretical and Practical Aspects of Educational Portal Design on CMC System) poddali wnikliwej analizie cenne źródła dotyczące systemu zarządzania treścią, zwłaszcza w aspekcie jego oceny na podstawie przeglądu danych. Niektóre wyniki badań i z zakresu doradztwa adresowane są do projektu proponowanej koncepcji witryny

CMS_BASED jako portalu. Barbara Dębska i Agnieszka Kubacka (Polska) prezentują natomiast w swoim artykule *Model oceniania kształtującego na przykładzie portalu E-Student* (A Model of Formative Assessment on the Basis of the Example of E-Student Portal). Autorki zwracają przede wszystkim uwagę na humanistyczny aspekt oddziaływania platformy Moodle na osobowość, ponieważ ma ona możliwości ciągłego rozwoju. Ilya Sadchikov, Irina Suslova i Elena Chubarkova (Rosja) w pracy pt. *System zdalnego eksperta w procesie kształcenia studentów* (Remote Expert System in the Training Process for Its Students) analizują zagadnienia kształcenia na odległość od strony systemowej, koncentrując się m.in. na doborze właściwej struktury materiałów edukacyjnych. Marin Cápaj i Marin Magdin (Słowacja) piszą z kolei nt. *System zdalnego eksperta w procesie kształcenia studentów* (The Experiences with Using E-courses in Various Forms of Study): opisują i analizują sprawy obejmujące relacje między edukacją i inteligencją oraz ukazują istotę zdalnego kształcenia w systemie eksperckim, uwzględniając zarazem potrzebę zindywidualizowanej struktury programu. Irena Pulak i Małgorzata Wieczorek-Tomaszewska (Polska) piszą nt. *Umiejętności wzrokowe w kontekście LLL* (Visual Skills in the Context of Lifelong Learning). Autorki w obszernym artykule, przede wszystkim w oparciu o literaturę polską, w nawiązaniu do badań Narodowego Instytutu Audiowizualnego z 2012 roku prezentują opinie dotyczące LLL. Sébastien Ducourtioux (Polska) w artykule, pt. *E-learning w nauczaniu języków obcych: wyzwanie dla nowych relacji uczeń-nauczyciel* (E-learning and Foreign Language Teaching: the Challenge of a New Student-Teacher Relationship) pisze głównie o specyfice nauki języków obcych wspomaganych ze strony e-learningu.

Rozdział IV, pt. *E-learning w rozwoju kompetencji kluczowych. Metody, formy i techniki kształcenia na odległość* (E-learning in Development of the Key Competences. Methods, Forms and Techniques in Distance Learning) Roman Šperka i Dominik Vymětal (Czechy) piszą nt. *Narzędzia uczenia się w systemie architektury e-learningu* (Learning Objects in E-learning System Architecture). Marek Wrzosek (Polska) w opracowaniu nt. *Nowe technologie w procesie edukacji wojskowej w Akademii Obrony Narodowej* (New Technologies in Military Education Process of National Defence University) opisuje i analizuje zagadnienia dotyczące nowych technologii w procesie edukacyjnym, operacyjnego myślenia i edukacji wojskowej. Z kolei Vladimir Maximov i Alexander Karasik (Rosja) opisują *zastosowanie technologii wirtualnej w edukacji środowiskowej w zakresie opieki w celu rozwiązywania problemów przy pomocy e-learningu* (Application Virtualization Technology in Educational Environment Tutoring for Solving Problems of E-learning). Małgorzata Bartoszewicz (Polska) przedstawia treści nt. *Kluczowe kompetencje w nauczaniu chemii przy użyciu mieszanego e-learningu* (Key Competence in Chemistry Teaching Using Blended-Learning Method), zaś Anna Ślósarz (Polska) w pracy nt. *Tryb publikacji program i rozwój kluczowych umiejętności: polska podstawa programowa z komentarzem do programu australijskiego* (Mode of Curriculum Publication and Developing Key Skills: Polish Core Curriculum with Comments and Australian Curriculum) pisze o zmianach cywilizacyjnych i nowych programach kształcenia. Ryszard Kalamarz (Polska) w pracy pt. *Maksymalizacja kompetencji kluczowych na lekcjach języków obcych. E-learning w rozwoju kompetencji w językach obcych*. (Maximising Key Competences in Foreign Language Classes. E-learning in the Development of the

Competence of Communication in Foreign Languages) na podstawie obszernej literatury opisuje i analizuje zagadnienia dotyczące możliwości e-learningu na rzecz rozwoju kompetencji w zakresie uczenia się języków obcych, zorientowanych w szczególności na proces słuchania, czytania i pisanie. Zbigniew Meger (Polska) w opracowaniu pt. *Proces współpracy w nauczaniu przedmiotów ścisłych* (Collaborative Process in Science Education) rozważa nad zagadnieniami obejmującymi współpracę nauki i edukacji, uwzględniając m.in. implikacje dla edukacji przyrodniczej, potrzebę eksperymentowania oraz jego szacowania w relacji do rozwiązywanych problemów. Stanisław Wszelak (Polska) pisze nt. *Szkolenie oparte na sieci z użyciem metod uczenia się na odległość* (Web-based Training One with Methods of Distance Learning) zwracając uwagę na zagadnienia dotyczące modelu kształcenia asynchronicznego, a Marek Jakubowski, Grażyna Maciąg i Jacek Majcher (Polska) w opracowaniu pt. *Niektóre problemy związane z używaniem w szkole metod MGL* (Some Problems with Use MGL Methods in Schools) opisują i analizują treści dotyczące łączenia zabawy z nauką wraz z rozwojem moralnym dziecka, w kontekście zachowania dzieci w trakcie stosowania metody MGL (obrotowy graficzny skaner jako wyświetlacz LCD). Dominika Goltz-Wasiucionek (Polska) pisze nt. *Użycie platformy edukacyjnej w procesie nauczania angielskiego jako jednego ze środków wpływających na motywację uczenia się języka obcego* (The Use of Educational Platform in the Process of Teaching English as One of the Factors Influencing Motivation to Learn a Foreign Language). W artykule tym autorka opisuje i analizuje treści z zakresu motywacji uczenia się, zwłaszcza jej typów i czynników wpływających na motywację uczenia się języka angielskiego dorosłych. Jolanta Szulc (Polska) w bardzo obszernym opracowaniu nt. *Ćwiczenie i rozwój kluczowych kompetencji studentów przy użyciu e-learningu na przykładzie kursu e-learningowego „Źródła informacji dla regionu”* (Training and Development of the Students' Key Competencies Using E-learning on the Example of the E-learning Course „The Sources of Information for The Region”) opisuje i analizuje interesujące merytoryczne wątki dotyczące programowania e-learningowego kursu na podstawie źródeł informacji dla regionu oraz zarządzanie kursem przy pomocy platformy Moodle.

Bardzo obszerny materiał naukowo-badawczy i naukowo-dydaktyczny pt. *E-learning for Societal Needs* pod redakcją naukową Eugenii Smyrnovej-Trybulskiej ma charakter cennej naukowej monografii z zakresu informatyki stosowanej i pedagogiki mediów. Co prawda trudno jest, nawet wśród bardzo interesujących artykułów, znaleźć „diamenty” oryginalności naukowo-poznawczej, tym niemniej niektóre spośród znajdujących się tutaj autorskich tekstów mogą zainspirować do dalszych poszukiwań naukowo-badawczych. Dlatego zachęcam do zapoznania się z treściową zawartością niniejszej monografii, tym bardziej że jest napisana w języku angielskim, dzięki czemu ta aktualna publikacja naukowo-badawcza i dydaktyczna umożliwi też doskonalenie własnej znajomości języka angielskiego dla dobra pedagogiki medialnej i informatyki stosowanej.

Kazimierz Wenta